

Drangedal Kommune
Sektor for kunnskap, mangfold og kultur

**Kunnskapsgrunnlag som vil brukes som
bakgrunn for å vurdere endringer i
barnehage- og skolestrukturen i
Drangedal kommune**

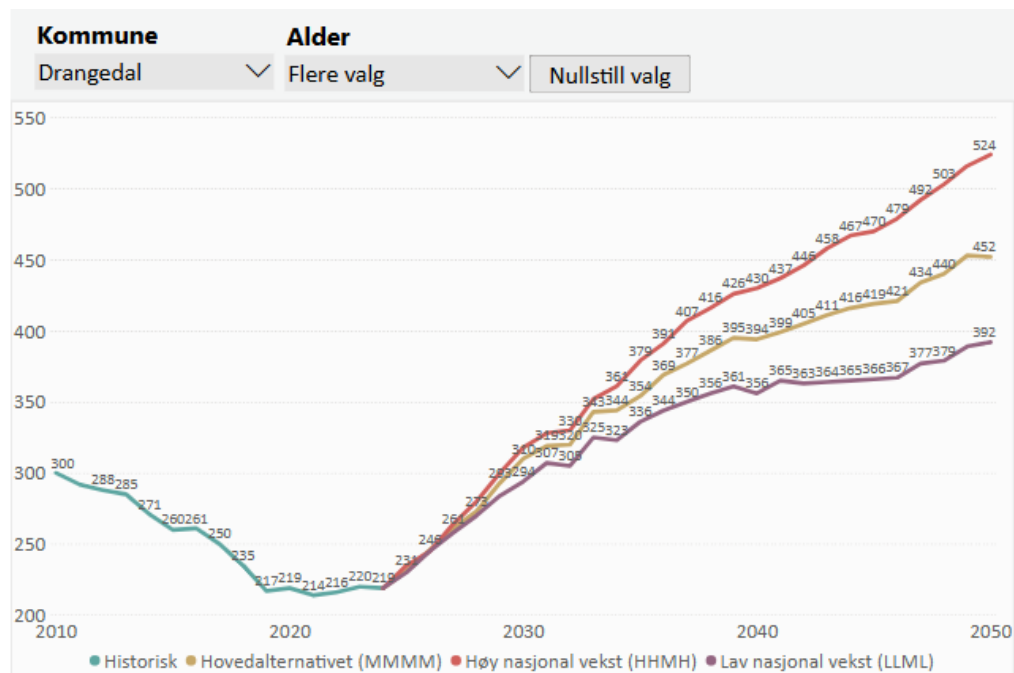
Innhold

1.	Bakgrunn	3
1.1.	Demografiutvikling i Drangedal.....	3
1.2.	Nasjonalt: økt kostnadsnivå og det blir større og færre enheter.....	4
1.3.	Kostnadsnivå barnehager og grunnskoler i Drangedal.....	5
1.4.	Behov for endringer i Drangedal.....	6
1.5.	Behov for et kunnskapsgrunnlag.....	7
1.6.	Formål.....	7
1.7.	Politisk mandat	8
2.	Barnehager og skoler i Drangedal kommune	8
2.1.	Historisk utvikling.....	8
2.2.	Dagens kretsgrenser.....	9
2.3.	Forskrift om skolekretser – saksgang ved strukturendringer.....	10
2.4.	Barnetall og elevtall.....	10
2.5.	Områder for boligutvikling (status skrivende stund).....	11
2.6.	Kapasitet barnehager og skoler.....	11
2.7.	Pedagogiske forhold	12
3.	Økonomi	13
3.1.	Skoler: normkrav, grunnressurser og budsjetter for 2025.....	13
3.2.	Enkeltvedtak grunnskoler.....	14
3.3.	Skyss	14
3.4.	Barnehager: grunnressurser og budsjetter for 25	15
4.	Tekniske vurderinger av bygg.....	16
4.1.	Oppsummering generell teknisk tilstand	16
5.	Reiseavstand	17
5.1.	Skolenes geografiske beliggenhet til hverandre	17
6.	Hva kan organisatoriske og strukturelle endringer bety?	18
6.1.	Mulige forslag	18
6.2.	Mulige konsekvenser av å omorganisere/endre.....	19
7.	Ulike forslag til organisatoriske og/eller strukturelle endringer	21
8.	Vurdering av barnets beste	21
9.	Oppsummering	22

1. Bakgrunn

1.1. Demografiutvikling i Drangedal

Kommunedirektøren har gjennom flere år rapportert på utfordringer knyttet til demografiutviklingen både nasjonalt, men også lokalt i Drangedal kommune. Vi blir flere eldre. Figuren under viser Drangedals utvikling i alder over 80 år med ulike nasjonale utviklingstrender.

I Drangedal har vi de siste 5 årene et ganske stabilt antall barn i våre barnehager. Prognoser fra Statistisk sentralbyrå (SSB) i tabellen under viser en nedgang frem til 2030, videre i 2040 og 2050. Elevtallet i våre grunnskoler har gått ned over tid og vil gå ned videre frem mot 2030¹.

	Hovedalternativet (MMMM)			
	2024	2030	2040	2050
4016 Drangedal				
0-5 år	227	206	208	196
6-15 år	448	409	387	391

Kommunedirektøren skriver derfor i Budsjett og økonomiplan 2025-2028;

¹ Se lokal oversikt og tall i tabellen på s.10-11

Håndtering av den økte andelen eldre i befolkningen vil kreve mer ressurser til helse- og omsorg. Budsjettet for 2025 viser en økning av Helse og Velferd sin andel av budsjett. Fra 2023 har andelen økt fra 43 % til i 2025 47 %. Kunnskap, mangfold og kultur har redusert sin andel tilsvarende fra 37 % i 2023 til 33 % i 2025. Samtidig er det en grense for hvor lite ressurser som kan tildeles sektoren uten at en tar strukturelle grep. Dette synliggjør behovet for å se på skole- og barnehagestrukturen i kommunen.

1.2. Nasjonalt: økt kostnadsnivå og det blir større og færre enheter

Analyser fra Kommunenes sentralforbund (KS) sier noe om kostnadsutviklingen fra 2019 og frem til nå. Det påpekes også at kostnadsnivået til barnehager og skoler øker ekstra for de minste (i folketall) og mest spredtbygde kommunene:

På nasjonalt nivå er det generelt, og over tid, økte kostnader i barnehage og grunnskole. Barnehage og grunnskole har over tid ligget stabilt på henholdsvis 14 og 23 prosent av kommunenes totale utgifter i perioden fra 2019 til 2023.

Utgiftene varierer samtidig med kjennetegn på kommunene som geografi, disponible inntekter og skatteinntekter. De minste kommunene har de høyeste utgiftene per oppholdstime. Det er noe tilsvarende mønster mellom kommunegruppene på grunnskole med betydelige variasjoner mellom kommunegruppene. Det er de minste (i folketall) og mest spredtbygde kommunene som har de høyeste kostnadene. Dette er delvis et resultat av desentraliserte struktur og små skoler og barnehager.

Utdanningsdirektoratet presenterte tall og statistikk i sin årlige publikasjon Utdanningsspeilet. I siste publikasjon fra 2022 ser vi noen tydelige nasjonale trender:

- Økt barnehagedeltakelse for de yngste barna.
 - Andelen barn som går i barnehage, har økt jevnt siden 2017, og andelen har økt mest blant 1-åringene.
 - 97 prosent av barna som går i barnehage har heltidsplass, og andelen har økt gradvis de siste årene. Heltidsplass betyr avtalt opphold på minst 41 timer i uken.
- Det blir stadig færre og større barnehager.
 - Det var 5 525 barnehager i Norge ved utgangen av 2021, 95 færre enn i 2020. Siden 2017 har det blitt 350 færre barnehager.
- Færre og større grunnskoler.
 - Tendensen går mot færre og større skoler i Norge. Det var 2 761 grunnskoler i Norge skoleåret 2021–2022, og det er 240 færre enn for ti år siden.
 - Skoleåret 2021–2022 var det i gjennomsnitt 230 elever per skole; 25 flere enn for ti år siden. Det blir flere av de større skolene og færre av de minste. I dag er det 192 skoler som har 500 eller flere elever. Det er 61

flere enn for ti år siden. Det er særlig de små skolene som blir lagt ned. I 2021 hadde de nedlagte skolene i gjennomsnitt 92 elever det siste året de var i drift.

- Siden 2012 er det i gjennomsnitt lagt ned 48 skoler og opprettet 24 skoler årlig.
 - Av skolene som er lagt ned de siste ti årene, er 9 prosent 1.–4.-trinns skoler. I løpet av de siste ti årene har antallet 1.–4.-skoler blitt halvert.
 - Spredt bosetning gir høyere utgifter per elev i grunnskolen, det samme gjør lavt elevtall per trinn og små skoler. Også når utgifter til skyss holdes utenfor, har kommuner med små skoler høyere utgifter per elev enn kommuner med større skoler. Lavt elevtall og økonomiske hensyn i kommunen kan altså være årsaker til at en skole legges ned.

1.3. Kostnadsnivå barnehager og grunnskoler i Drangedal

KOSTRA er en forkortelse for kommune-stat-rapportering. Gjennom KOSTRA sender alle norske kommuner og fylkeskommuner inn tall fra sine tjenesteområder til Statistisk sentralbyrå. Drangedal er i KOSTRA-gruppe 4, sammen med 38 andre kommuner; se tabell under.

KOSTRA-gruppe	Folkemengde	Bundne kostnader	Frie disponible inntekter (Korrigerte inntekter)	Antall kommuner
01	2 000 - 9 999	Lave	Lave	39 (40 fra 2024)
02	2 000 - 9 999	Lave	Middels	18
03	2 000 - 9 999	Lave	Høye	9
04	2 000 - 9 999	Høye	Lave	39

Drangedals nøkkeltall og kostnader til barnehager og grunnskoler sammenlignet med andre kommuner i KOSTRA-gruppe 4, Vestfold/Telemark og landet uten Oslo vises under:

Nøkkeltall barnehage 2023	Drangedal 2023	Vestfold/Telemark 2023	KOSTRAgr.4	Landet uten Oslo
Korrigerte brutto driftsutgifter til barnehager samlet per barn i kommunal barnehage (kr)*	316 573	283 309	290 321	283 677

* Tre regnskapsfunksjoner: 201 Barnehage, 211 Styrket tilbud til førskolebarn, og 221 Barnehagelokaler og skyss. Her er det viktig å merke seg at regnskapsfunksjon 221 Barnehagelokaler utgjør en stor del av totalbudsjettet til våre tre barnehager (13,6%, totalt kr. 4,6 mill. går til budsjettposten for *husleie og vaktmestertjenester*)

Oslo kommune (KOSTRA-gruppe 13) hadde høyeste driftsutgifter per barn i kommunal barnehage med 364 000 kroner i snitt. Til sammenligning var landsgjennomsnittet for utgifter til en kommunal barnehageplass på 296 000 kroner per barn.

I kommunale barnehager var det lønnsutgiftene som utgjorde det meste av de korrigerte brutto driftsutgiftene.

Nøkkeltall grunnskole 2023	Drangedal 2023	Vestfold/ Telemark 2023	KOSTRAgr.4	Landet uten Oslo
Netto driftsutgifter til grunnskolesektor per innbygger 6-15 år (kr)**	186 571,4	144 419,9	174 805,3	147 566,8

** Fire regnskapsfunksjoner: 202 Grunnskole, 215 Skolefritidstilbud (SFO), 222 Skolelokaler og 223 Skoleskyss. Her er det igjen viktig å merke seg at regnskapsfunksjon 222 Skolelokaler utgjør en stor del av totalbudsjettet til våre tre skoler (12,8%, totalt kr. 11,9 mill. går til budsjettposten for *husleie og vaktmestertjenester*)

KOSTRA-gruppe 16 (kommuner med mindre enn 600 innbyggere) hadde høyeste driftsutgifter til egen tjenesteproduksjon til grunnskole og skolelokaler, med 275 000 kroner i snitt per elev.

Samlet for grunnskolefunksjonene utgjorde de kommunale lønnsutgiftene 79 prosent av korrigerte brutto driftsutgifter i 2023.

96 prosent av alle barn som gikk i SFO i 2023, gikk i en kommunal skolefritidsordning. Det har vært en økning i SFO-deltakelse de senere årene og brutto driftsutgifter og kommunenes egenfinansiering til SFO har også økt.

1.4. Behov for endringer i Drangedal

Drangedal kommunes strategi «Drangedal i omstilling og balanse» har to hovedprioriteringer:

1. En robust og bærekraftig kommuneøkonomi som legger grunnlag for en tjenesteproduksjon tilpasset demografiutviklingen fram mot 2030
2. Målretta satsing på tiltak som kan bidra til et godt omdømme og ei positiv samfunnsutvikling i kommunen

Tiltak under robust kommuneøkonomi er:

- Tilpasse driftsnivået i den kommunale organisasjon til et langsiktig bærekraftig nivå.
 - Gjennomgang av den kommunale organisasjonen med sikte på omstilling og tilpassing til et driftsnivå som er innenfor våre langsiktige inntektsrammer

Utgiftene til barnehager og skoler er høyere enn i andre sammenlignbare kommuner, barne- og elevtallet² i kommunen går ned over tid og ressurser må fremover allokteres til kommunalt forventet økte utgifter til helsesektoren grunnet demografiutviklingen.

² Se oversikter og tabeller s.10-11

1.5. Behov for et kunnskapsgrunnlag

Arbeidet med et Kunnskapsgrunnlag startet etter behandlingen av sakene 84/24 *Budsjett 2025 med økonomiplan 2026-28* og sak 87/24 *Utredning av ny barnehage- og skolestruktur i Drangedal kommune* med vedtak i kommunestyret 19.12.2024.

I sak 84/24 *Budsjett 2025 med økonomiplan 2026-2028* vises et vedtatt innsparingskrav:

Enhet/ansvar	Område	Innsparing	Merknad
Skoler og barnehager*	Strukturendringer; <i>Se egen sak vedrørende i KS 19.12.24</i>	Kr. 6 000 000,-	Mellomfinansiering ved bruk av disposisjonsfond
2.Kutt ramme budsjett 2025		Kr. 6 000 000,-	

I sak 87/24 *Utredning av ny barnehage- og skolestruktur i Drangedal kommune* foreslår kommunedirektøren en gjennomgang av og arbeid med en ny barnehage- og skolestruktur for kommunen. Det påpekes at det vil være vanskelige og følelsesladede prosesser knyttet til et slikt arbeid, og kommunedirektøren er derfor opptatt av at en utredning skal være objektivt og best mulig belyst før strukturelle grep foreslås og eventuelt vedtas.

Kommunedirektørens innstilling i samme sak:

- 1.Kommunedirektøren utarbeider et kunnskapsgrunnlag som vil brukes som bakgrunn for å vurdere endringer i barnehage og skolestrukturen i Drangedal kommune
- 2.Kunnskapsgrunnlaget brukes som grunnlag for en sak om positive og negative sider ved en mer kostnadseffektiv barnehage- og skolestruktur i Drangedal kommune. Saken skal inneholde flere alternativer og legges frem til politisk behandling våren 2025.
3. Kommunedirektøren legger frem en sak for kommunestyret i februar, der det blir fremlagt et mandat for kunnskapsgrunnlaget.

1.6. Formål

Formålet med dette kunnskapsgrunnlaget, og arbeidet med å utrede positive og negative sider ved av å omorganiserer og/eller endre barnehage- og skolestruktur i Drangedal, er å se på ulike forslag til organisatoriske og/eller strukturelle endringer. Forslagene skal være:

1. Bærekraftige: Ivareta en samfunnsutvikling som imøtekommer dagens forbruksbehov uten å forringe mulighetene for kommende generasjoner til å få dekket sine.
2. Et grunnlag til å kunne imøtekomme innsparingskrav i vedtatt økonomiplan.

1.7. Politisk mandat

Behandling av sak 01/25 *Mandat «Kunnskapsgrunnlag» vår 2025* i kommunestyret
13.februar 2025 gir følgende mandat:

1. Kunnskapsgrunnlaget skal bidra til en helhetlig oversikt over dagens barnehage- og skolestruktur sammen med gjeldende økonomi- og budsjettkonsekvenser.
 - a. Forhold som utredes: Barne- og elevtall, bemanning, kapasitet, geografisk nærhet/skoleskyss og pedagogisk kvalitet.
2. Kunnskapsgrunnlaget skal utrede demografiutvikling/barne- elevtallsprognoser, bemanningsbehov videre, og fremtidige og forventete behov for vedlikehold av bygningsmasse.
3. Kunnskapsgrunnlaget vil videre utrede positive og negative sider ved å omorganisere og/eller endre barnehage- og skolestruktur.
4. Kunnskapsgrunnlaget vil inneholde en utredning av økonomiske konsekvenser av ulike forslag til organisatoriske og/eller strukturelle endringer. Forslagene skal gi grunnlag for å kunne imøtekomme innsparingskrav i vedtatt økonomiplan.

2. Barnehager og skoler i Drangedal kommune

2.1. Historisk utvikling

Det har både blitt lagt ned og bygget nye barnehager og skoler i Drangedal kommune. Under sees en historisk oversikt som viser strukturelle endringer tilbake til år 2004³.

År	Strukturendring	Merknad
2004	Henseid skole legges ned og Henseid skolekrets legges til Solberg skolekrets. 5 elever på skolen skoleåret 2002-2003	Ant. stemmeberettiget i Henseid valgkrets i 2013: 178
<i>Sak 003/04</i>	<i>Nye kretsgrenser fra 01.08.2004 og fra samme dato er det følgende skoler i kommunen: Bø skule, Bustrak skule, Kroken skole, Åkre skule, Solberg skole og Drangedal ungdomsskole.</i> <i>Om skolestørrelse i Drangedal generelt sa strukturutvalget følgende:</i> <i>"Det bør settes en nedre grense på 25 elever over tid for å opprettholde drift i en skole. Det anbefales at det settes inn virkemidler i forkant slik at en unngår å stoppe skoledriften i ei grend dersom skolen ligger i faresonen til å bli for liten."</i>	Ant. stemmeberettiget i Henseid valgkrets 2023: 173
2009	Solberg skole og Drangedal ungdomsskole blir sammenslått til Drangedal 10-årige skole. (Omtalt som Solberg skole 1-10 klasse i saken) 366 elever på sammenslått skole skoleåret 2011-2012	Ant. stemmeberettiget i Solberg valgkrets i 2015: 1321
<i>Sak 075/08</i>	<i>Antall grunnskoler i dag er 5 barneskoler og 1 ungdomsskole. Elevtallet er 529 elever fordelt på 31 klasser. Prognosene viser et synkende elevtall ned mot 490 elever fordelt på 28 klasser. Elevtallet synker ved grendeskolene og Kroken skole. Prognosene er ikke sikre tall og må</i>	Ant. stemmeberettiget i Solberg valgkrets 2023:1362

³ Se vedlegg 1-3: Politiske saker

	ikke tillegges for stor vekt, verken i positiv eller negativ retning. 1. Barnetrinnet ved Solberg skole og ungdomstrinnet ved Drangedal ungdomsskole slås sammen til en skolekrets fra 01.08.2009. 2.Navnet på skolen blir Solberg 10-årige skole. 3.Kretsene Åkre skule og Bustrak skule legges ned fra 01.08.2011. Elevene overføres til Solberg skolekrets. 4.Drangedal kommunestyre vedtar flg forskrift til skolekretser: Solberg skole 1-10 klasse Kroken skole 1-7 klasse Bø skule 1-7 klasse	
2011 Sak 076/10	Åkre skole ble lagt ned fra 01.08.2011. 18 elever på skolen skoleåret 2009-2010 I henhold til kommunestyrevedtak 25.05.2010, nedlegges Åkre skole 01.08.2011, og Bostrak skole 01.08. 2012. Åkre skolekrets legges til Drangedal tiårige skoles skolekrets. Åkre skole legges ned. Denne delen av forskriften vil tre i kraft fra 01.08.2011.	Ant. stemmeberettiget i Åkre valgkrets i 2013: 192 Ant. stemmeberettiget i Åkre valgkrets 2023:201
2012 Sak 076/10	Bostrak skole ble lagt ned 01.08.2012. 22 elever på skolen skoleåret 2009-2010 I henhold til kommunestyrevedtak 25.05.2010, nedlegges Åkre skole 01.08.2011, og Bostrak skole 01.08. 2012. Bostrak skolekrets legges til Drangedal tiårige skoles skolekrets. Bostrak skole legges ned. Denne delen av forskriften vil tre i kraft fra 01.08.2012. Da forskriften i sin helhet trer i kraft fra 01.08.2012 vil Drangedal kommune ha følgende skoler: Bø skule, Drangedal tiårige skole og Kroken skole.	Ant. stemmeberettiget i Bostrak valgkrets i 2013: 225 Ant. stemmeberettiget i Bostrak valgkrets 2023: 226

2.2. Dagens kretsgrenser

Det er elevens folkeregistrerte adresse som avgjør hvilken skole eleven tilhører. På hjemmesiden til kommunen er det et digitalt kart som viser hvilke områder som hører til hvilken skole⁴.

I Drangedal er det nå 3 skolekretser:
Bø/Tørdal skolekrets, Solberg skolekrets og Kroken skolekrets.

⁴ <https://www.drangedal.kommune.no/navigasjon/skole-og-barnehage/skole-og-barnehage/skolekretsgrenser/>

I Drangedal kommune gjelder følgende⁵: Skoleelever har rett til å gå på den skolen som ligger nærmest hjemmet eller ved den skolen i nærmiljøet som eleven sogner til.

Foresatte kan søke om skolestart ved en annen skole enn den barnet sogner til. Drangedal kommune har plikt til å behandle søknaden så snart som mulig. Dersom svar på søknaden ikke kan gis innen én måned, skal du få en skriftlig begrunnelse og opplysninger om når kommunen forventer å kunne svare deg.

2.3. Forskrift om skolekretser – saksgang ved strukturendringer

For kommuner som har gitt forskrifter om skolekretsgrenser må det ved eventuelle vedtak om nedleggelse også skje en etterfølgende endring av om skolekretsgrensene. Områdene som sogner til skolen(e) som eventuelt nedlegges må etter nedleggelsen sogne til en eller flere andre skoler i kommunen. Dette gjør en forskriftsendring nødvendig.

Forvaltningslovens kap. VII om forskrifter kommer derfor til anvendelse for endringen av forskriftene om skolekretsgrenser. Det betyr at berørte institusjoner og organisasjoner må få uttale seg før forskriftene vedtas, endres eller oppheves, bl.a. foreldrerådet eller samarbeidsutvalget ved de enkelte skolene i kommunen. Det kan også gjelde andre dersom det er nødvendig for å få saken allsidig opplyst.

2.4. Barnetall og elevtall

Barnetall i de tre kommunle barnehagene i Drangedal

De siste 5 årene⁶ og de neste 5 årene med fremskriving og prognoser vises i tabell under. For å lage prognosen er det tatt utgangspunkt i barnetallet om våren siden det erfaringsmessig da er flest barn i barnehagene. Ved å ta gjennomsnittet av dette tallet pr barnehage for perioden 2019 til 2026 har vi kommet til en prognose på antall barn i barnehagene for de neste 5 årene. For årene 2026 til 2029 er det ikke lagt til grunn ev. nye mottak/bosetting av flyktninger eller til- og fraflytting.

År	Tørdal b.hg	Kroken b.hg	Heirekshaug b.hg	Barn tot. i b.hg.	Samlet kull ⁷
2019	10	57	108	175	26
2020	8	51	108	167	41
2021	11	46	105	162	35
2022	12	54	114	180	44
2023	13	63	98	174	37
2024	16	65	101	182	27
2025	16	68	95	179	35
2026	18	70	101	189	35
2027	13	59	103	175	35
2028	13	59	103	175	35
2029	13	59	103	175	35

⁶ Det har blitt mer og mer vanlig de siste 5 årene at barn i Drangedal går i barnehagen. Flere barn har også full plass.

⁷ Tall fra helsestasjonen

Elevtall i de tre kommunle barnehagene i Drangedal

De siste 10 årene og de neste 5 årene med fremskriving og prognoser (tabell).
For årene 2026 til 2029 er det ikke lagt til grunn ev. nye mottak/bosetting av flyktninger eller til- og fraflytting.

År	Tørdal skule	Kroken skole	DTS skole	Ant elever totalt
2014	35	88	372	495
2015	32	83	369	484
2016	30	79	381	490
2017	34	72	402	508
2018	33	80	368	481
2019	35	90	356	481
2020	29	85	365	479
2021	27	91	346	464
2022	29	89	348	466
2023	25	88	339	452
2024	20	85	342	447
2025	12	78	338	428
2026	15	74	324	413
2027	13	75	301	389
2028	19	86	300	405
2029	19	91	301	411

2.5 Områder for boligutvikling (status skrivende stund)

- Kroken: Det er ett nytt boligområde på rundt 14 daa til privat boligutvikling under etablering øverst i Havna på Neslandsvatn. Drangedal kommune legger nå til rette med vei, vann og kloakk til disse tomtene. Dette arbeidet skal ferdigstilles i 2025. Her er det planlagt over 20 boenheter fordelt på rundt 10 tomter. I forslaget til ny områderegulering for Neslandsvatn er det satt av betydelig med utbyggingsareal flere steder som er egnet for både eneboliger og leiligheter.
- I reguleringsplanen for Bø sentrum, og i kommuneplanens arealdel, er det avsatt betydelig med areal til videre boligbygging i området. I de etablerte boligfeltene er det flere ledige tomter som er klare for bygging.

2.6 Kapasitet barnehager og skoler

Oversikt over de 6 enhetene med fakta om byggeår, antall avdelinger (gjelder barnehager), antall klasserom, spesialrom og kapasitet (*antall barnehageplasser/antall elever det er plass til*):

Barnehage	Tørdal b.hg	Kroken b.hg	Heirekshaug b.hg
Byggeår	2011	2020	1992 (hovedbygg). Utvidelse i tre omganger; 2004-2006-2011
Bygd for antall barn (plasser)	25 plasser for barn over 3 år	110 plasser for barn over 3 år	164 plasser for barn over 3 år

Kapasitet bruksareal (Styrere)	Totalt 100 m2 (Bruker 72,3 m2 nå)	Totalt 440 m2 (Bruker 311,2 m2)	Totalt 652,2 m2 (Bruker 443,9 m2)
Plasser: Veiledende norm for barns lekeareal inne er 4 kvadrat meter netto pr. barn over tre år og om lag 1/3 mer (ca. 5,3 kvadratmeter) pr. barn under tre år. Barnehagene justerer og tilpasser seg dynamisk ifht fordeling av barn 0-3 år og barn 3-6 år.			
Skole	Tørdal skule	Kroken skole	Drangedal 10-årige skole
Byggeår	1953 og 1972	Ca. 1965 (ombygd 1996)	Siste utbygging 2012
Antall klasserom	4	7	22
Antall grupperom	2	4	9
Spesialrom	4 Gymsal Kjøkken Sløydrom Tekstil (Kunst og håndverk)	3 Gymsal Kjøkken Sløydrom Bibliotek	8 Gymsal/idrettshall Kjøkken Sløydrom Tekstilrom (kunst og håndverk) Musikkrom Naturfagsrom Kantine Bibliotek Tokestua
Spesialbase	Nei	Nei	Ja
Bygd for antall elever (kapasitet)	45 elever	120 elever	425 elever
SFO-tilbud	Plass til 18 barn (benytter gamle Bø skule)	Plass til 50 barn (benytter bygget som var den tidligere barnehagen)	Plass til 94 i eget SFO-bygg (85 der nå)
Plasser: Veiledende norm for undervisningsrom for elever i grunnskole er 2,5m2 + lærere (Arbeidstilsynet og FHi §4 <i>Helsemessig tilfredsstillende virksomhet</i>)			

2.7 Pedagogiske forhold

Universell utforming av skoler og barnehager handler om at det innvendige og utvendige skal brukes av alle, uavhengig av funksjonsevne. Universell utforming betyr å finne enkle, praktiske og estetiske løsninger som fungerer inkluderende. Tilgjengelighet handler om å gjøre bygget tilgjengelig ved å beholde nåværende løsning, men å legge til en tilleggsløsning for dem som trenger det. En skole er for eksempel gjort tilgjengelig for alle med å plassere en rampe eller en heis et annet sted enn ved hovedinngangen. Med en universell løsning kan alle elevene bruke samme inngang/utgang.

I følge plan- og bygningsloven skal alle offentlige virksomheter som retter seg mot allmennheten være universell utformet. Det er hovedløsningen som skal være universell utformet ikke nødvendigvis alle deler av virksomheten

- Alle klasserom bør ha tilgang på et tilleggsareal som kan benyttes til elevrettet arbeid i tråd med kunnskapsløftet
- Skolen gir rom for fleksibel variert og praktisk undervisning

- Skolen har egnede rom for praktisk estetiske fag
- Skolen har tilstrekkelig rom for ansatte. Anbefalt 6 kvadratmeter pr. ansatt.

Det er ikke universell utforming på Kroken skole og Tørdal skule. Det trengs utbedring på kjøkken både på Kroken skole og Tørdal skule i forhold til oppgradering av praktisk-estetiske fagrom. Se ellers tekniske tilstandsrapporter under kapittel 4 – tekniske vurderinger.

3 Økonomi

3.1 Skoler: normkrav, grunnressurser og budsjetter for 2025

Grunnskolen i Drangedal er svært ulike i størrelse, og kostnaden pr. elev er derfor også ulik fra skole til skole. Årsaker ligger i kostnader til drift av bygninger og oppfyllelse av normkrav for undervisning som igjen påvirker også bemanningsbehov. Det er eksempelvis halvparten så mange elever pr. lærer på vår minste grunnskole som ved vår største grunnskole. Vi drifter pr. 2025 ikke kostnadsøkonomisk. Se tabell under:

Bemanningsnorm grunnskoler: Lærenorm er på 15 elever pr. lærer på 1.-4.trinn og 20 elever pr. lærer på 5.-10.trinn. I tillegg er det kompetansekrav for å undervise i fagene norsk, matematikk, engelsk (min. 30 stp.)					
Skole	År	Elever	Normer	Bemanning	Budsjett 25
Drangedal 10-årige skole	24/25	342 elever	Skoleåret 2024-2025 Oppfylt norm med 1.-4.trinn: 13,4 5.-7.trinn: 17,3 8.-10.trinn: 15,7 Kompetansekrav: 97% ⁸	3,60 årsverk ledelse/merkantil 33,90 årsverk pedagog 3,37 årsverk assistent	Lønn: 34 244 277 Drift: 13 340 967
SFO		85		4,65 årsverk	Budsjett: 2 095 713
					Kr. 48 310 957
Kroken skole	24/25	85 elever	Skoleåret 2024-2025 Oppfylt norm med 1.-4.trinn: 8,9 5.-7.trinn: 15,0 Kompetansekrav: 100%	1 årsverk leder 10,3 årsverk pedagog 0,50 årsverk fagarbeider	Lønn: 10 104 636 Drift: 2 784 347
SFO		26		1,40 årsverk	Budsjett: 963 989
					Kr. 13 872 972

⁸ 3% oppfyller ikke kravet på ungdomstrinnet (8.-10.trinn)

Tørdal skule	24/25	20 elever	Skoleåret 2024-2025 Oppfylt norm med 1.-4.trinn: 7,0 5.-7.trinn: 9,2 Kompetansekrav: 100%	0,50 årsverk leder 4,80 årsverk pedagog 0,95 årsverk assistent	Lønn: 4 628 039 Drift: 785 745
SFO		5		0,40 årsverk	Budsjett: 283 718
					Kr. 5 887 502

3.2 Enkeltvedtak grunnskoler

Andel elever med spesialundervisning i Drangedal:

- Skoleåret 22/23: 466 elever – 10,3% spesialundervisning (nasjonalt snitt 7,8%)
- Skoleåret 23/24: 452 elever – 10,2% spesialundervisning (nasjonalt snitt er 8,1%)
- Skoleåret 24/25: 450 elever – 10,7% spesialundervisning/individuell tilrettelagt opplæring (nasjonalt snitt er 8,0%)

3.3 Skyss

Når det gjelder forsvarlig reise- og ventetid til og fra skole for barn og unge, er det ingen konkrete tidsangivelser eller anbefalinger i opplæringsloven. Tidligere anbefalinger er opphevet. De tidligere anbefalingene for hva barn «kan tåle» var:

- 1.-3.klasse; 45 min. hver vei
- 4.-6.klasse; 60 min. hver vei
- Ungdomsskole; 75 min hver vei

Kommunen er ikke bundet av disse⁹.

Pr. 6 mars 2025 er det registrert 445 elever i Drangedalskolene. Av disse har 204 skoleskyss som følge av lang skolevei (avstandskravene på 2 km på 1. trinn og 4 km på 2.-10.trinn).

I tillegg kommer 43 elever som har krav på skyss som følge av farlig skolevei eller som følge av nedsatt funksjonsevne eller foreløpig skade.

En endring av skolestrukturen kan føre til at antall elever som har rett på gratis skoleskyss på grunn av lang avstand endrer seg. Blir det flere som får rett til gratis skyss blir dette en merkostnad for kommunen.

⁹ Se s.17: oversikt over reisevei fra skoler og aktuelle bussruter

Oversikten under viser totalt hvor mange elever som har rett på gratis skoleskyss pr. 6. mars 2025.

Forklaring på årsak til skyss	Antall elever
Avstandskrav 1. trinn(over 2 km)	15
Avstandskrav 2-10 trinn (over 4 km)	189
Spesialtransport drosje (medisinsk –uavhengig av avstand	5
Skyss farlig skolevei (avstand under hhv 2 og 4 km)	38
Kombinert fylke og kommunalskyss	5
Totalt antall elever med skoleskyss i grunnskolen	237

Kommunen betalte i 2024 gjennomsnittlig **kr. 11.622,-** pr. elev dersom eleven hadde rett til gratis skoleskyss. (Summen av all skoleskyss i regnskapet 2024 (buss, taxi): kr. 2.754.541:237 elever= kr. 11.622,-)

Kostnader for ordinær skoleskyss og skyss til svømming belastes ansvar skoleskyss og sektorkontoret (gjelder DTS). Kroken skole og Tørdal skule dekker selv skyssutgifter til svømming.

Skolene dekker også selv skyssutgifter til og fra leirskole og eventuelt andre arrangementer. Dersom en elev har behov for reisefølge og tilsyn under skoleskyssen, finansieres dette av skolens ramme (lønnsmidler).

3.4 Barnehager: grunnressurser og budsjetter for 25

Barnehagene oppfyller normkrav til både areal, grunn- og pedagogbemanning.

Navn på enhet	Ant. barn 2024-2025	Bemanning	Budsjett 2025:
Tørdal barnehage	16 (pr. mars-25)	0,40 årsverk administrasjon (styrer) 0,40 årsverk ped.leder 2 årsverk barnehagelærer 1,40 årsverk assistent	Lønn: 3 053 352 Drift: 856 587 <i>Oppholdsbet.: 270 000</i>
			Kr. 3 639 939
Kroken barnehage	68 (pr.mars-25)	7,70 årsverk pedagog 8,10 årsverk pedagogisk medarbeider 1,40 årsverk administrasjon 1,20 årsverk til funksjon 211	Lønn: 12 774 874 Drift: 3 468 587 <i>Oppholdsbet.: 1 502 900</i>
			Kr. 14 740 561
Heirekshaug barnehage	95 (pr.mars-25)	2 årsverk administrasjon 11,40 årsverk pedagog 14,20 årsverk ass/fagarbeidere	Lønn: 20 710 754 Drift: 2 521 051 <i>Oppholdsbet.: 1 695 000</i>

		1,50 årsverk funksjon 211	
			Kr. 21 536 805

4 Tekniske vurderinger av bygg

Etter bestilling fra Drangedal kommune har Planhuset as foretatt en teknisk vurdering av barnehage- og skolebygg. På grunn av begrenset tidsramme ble det også satt en begrensning på hvor dypt rapportene går. Vurderingen er likevel av god verdi, og rapporten kan også følges opp med mer dybde på spesifikke forhold.

Tilstandsanalyse av bygninger og bygningsdeler er utgangspunkt for vurderingene. Formålet med registreringen er kartlegging av bygningsmasse mot dagens krav til bygg (TEK17) og tilstand på bygninger.

Undersøkelse:

- Uteareal i forhold til tilgjengelighet
- Konstruksjonsmessige forhold
- Hovedpunkter brannteknisk
- Planløsninger med kommunikasjon, tilgjengelighet og universell utforming
- Visuell observasjon av tilgjengelige deler
- Tegninger er brukt til vurdering av delelementer
- Isolasjonstykker gulv, tak og vegger samt data på dør/vindu er registrert så langt det finnes data
- Vann og avløpsinstallasjoner er vurdert på generelt grunnlag
- Ventilasjon er vurdert på generelt grunnlag

Det er brukt sjekklister for krav til registrering av tilstand:

Tilstandsgrad TG-0-1-2-3-IU				
TG 0 Ingen avvik	TG 1 Mindre eller moderate avvik	TG 2 Vesentlige avvik	TG 3 Store eller alvorlige avvik	TG IU Ikke undersøkt
Ingen tiltak nødvendig	Utbedres innen 5 år	Utbedres innen 2 år	Utbedres straks	

4.1 Oppsummering generell teknisk tilstand

Tilstandsgrad TG-0-1-2-3-IU

TG 0 Ingen avvik	TG 1 Mindre eller moderate avvik	TG 2 Vesentlige avvik	TG 3 Store eller alvorlige avvik	TG IU Ikke undersøkt
Ingen tiltak nødvendig	Utbedres innen 5 år	Utbedres innen 2 år	Utbedres straks	
Tørdal barnehage	Heirekshaug barnehage	Tørdal skule		
Drangedal 10- årige skole		Drangedal 10- årige skole SFO		
Kroken barnehage		Kroken skole		
		Kroken skole SFO		

For detaljer se vedlagte rapporter; vedlegg 4-13.

5 Reiseavstand

5.1 Skolenes geografiske beliggenhet til hverandre

Avstand og tidsbruk for de i utkanten ved gjeldende skolestruktur

Skole	Kommunalt vedtak om skyss/taxi	Antall elever m fylkeskommunalt vedtak om skyss	Maks avstand fra hjem til skole	Tidsbruk
Tørdal skule	2	15	14,2 km	Se rutetabeller Under <i>Farte.no</i>
Kroken skole	17	44	11,1 km	
DTS	20	161	34 km	

Dale-Drangedal 10-årige skole

603 Mandag - Fredag		
Fra Dale	...	0755
Grova	0600k	0803
Grovakrysset	0600k	0803
Bø i Tørdal	0610k	0813
Kleppvegen kryss	0611k	0814
Bostrak skule	0617k	0820a
Bostrak skule		0822p
Bostrak kryss	0617k	0822
Drangedal 10-årige skole		0835
Til Drangedal stasjon	0630k	0840

Kragerø – Kroken – Drangedal 10-årige skole

607 Mandag - Fredag							
Fra Kragerø rutebilstasjon	0520k	0705	0725i	0800k	1210	1500k	1505i
Kragerø vgs						1507k	
Helle		0716	0736i		1221		
Sannidal	0533k	0723	0743i	0813k	1228	1518k	1518i
Til Tangen	0537k	0727a	0747a	0817k	1232a	1522ka	1522ia
Fra Tangen		0730p	0750p		1235p	1525kp	1525ip
Fikkjebakke	0540k	0733	0753i	0820k	1238	1528k	1528i
Høynesmyr	0544k	0737	0757i	0824k	1242	1532k	1532i
Hauglandsgrenda		0754k		0836k			
Neslandsvatn stasjon	0557ka	0805a	0810i	0847k	1255a	1545k	1545i
Neslandsvatn stasjon	0600kp	0810p		...	1300p		
Kroken skole	0601k	0811	0811i	...	1301	1546k	1546i
Heldøla	0603k	0813	0813i	...	1303	1548k	1548i
Straumekrysset	0616k	0823	0823i	...	1313	1558k	1558i
Straumekrysset	0618kp			...			
Drangedal 10-årige skole		0835k		...			
Til Drangedal stasjon	0628k	0840	0833i	...	1323	1608k	1608i

Singusdal–Oseid–Drangedal 10-årige skole

606 Mandag - Fredag				
Fra Singusdal	---	0740k	0740bi	0930bh
Ellefskås	0610kf	0755k	0755bi	0945bh
Oseid	---	0810k	0810bi	1000bh
Åkresvingen	0615kf	0820k	0820bi	1010bh
Solberg	0629kf	0834k	0834bi	1024bh
Drangedal stasjon	0633kf	0838k	0838bi	1028bh
Til Drangedal 10-årige skole	---	0840k	---	1030bh

6 Hva kan organisatoriske og strukturelle endringer bety?

Å vurdere organisatoriske og strukturelle endringer i barnehage- og skolestruktur innebærer i praksis at det må vurderes ulike forhold;

- er det hensiktsmessig å omorganisere driften på en eller flere enheter?
- er det hensiktsmessig å endre på antall barnehager og grunnskoler?
- er det hensiktsmessig å gjøre begge deler?

Endringer og omstilling kan være krevende for de involverte; foresatte, barn/unge og de ansatte. Det må være et mål at forslag til organisatoriske og eventuelle strukturendringer ikke blir kortsiktige eller midlertidige løsninger. Alle forslag og vurderinger må derfor tilfredsstille krav til bærekraftige løsninger både med hensyn til fremtidig kvalitet for de som mottar tjenesten og for kommunens og sektorområdets økonomiske rammer. Dette kunnskapsgrunnlaget skal være til støtte i dette vurderingsarbeidet.

6.1 Mulige forslag

Med bakgrunn i demografiutvikling og kostnadsnivå må sektor for kunnskap, mangfold og kultur, som den nest største sektoren i kommunen, gjøre strukturelle grep i økonomiplanperioden for å tilpasse driftsnivået og kunne drive økonomisk bærekraftig over tid. Under presenteres forslag til mulige strukturelle grep:

1. Å legge ned en barnehage. Barna får plass i nærmeste kommunale barnehage. Avvikle drift av et barnehagebygg. Dette kan frigi noen administrative stillinger og stillinger til grunnbemanning.
2. Å legge ned en skole. Elevene og ansatte flyttes til nærmeste grunnskole og vil tilhøre en ny skolekrets. Avvikle drift av skolebygg. Dette kan frigi noen administrative stillinger og stillinger til grunnbemanning. Kommunen må gjøre endringer i skolekretsgrenser.
2. Å legge ned to skoler ved å slå sammen tre skoler til en felles grunnskole for 1.-10. trinn. Elever og ansatte flyttes fra de minste skolene og vil tilhøre en ny skolekrets. Drift av bygningsmasser avvikles. Det etableres en ny felles ledelse og administrasjon. Dette frigir administrative stillinger og totalt antall stillinger til grunnbemanning.

3. Slå sammen to enheter, eksempelvis ved å etablere oppvekstsenter med felles administrativt ledelse av barnehage og skole. Et annet eksempel er å slå sammen to enheter, eksempelvis to skoler, der den minste enheten blir en satellitt/en egen avdeling under den andre skolen. Dette kan frigi noen administrative stillinger og stillinger til grunnbemanning.

6.2 Mulige konsekvenser av å omorganisere/endre

Positive og negative konsekvenser av å omorganisere og endre i barnehage- og skolestruktur vil vurderes ulikt. Hva den enkelte tenker og mener vil være avhengig av hvilken part som uttaler seg og om endringsforslag berører vedkommende i form av direkte konsekvenser. Under ser du en oversikt over mulige konsekvenser, men oversikten er på ingen måte utfømmende.

Barn/elever:

- Mulige negative konsekvenser: Bytte barnehage eller skole og en del av et større miljø som kan oppleves utrygt for noen. Lengre skolevei for elever, og behov for skoleskyss.
- Mulige positive konsekvenser: Nye vennskap/et større sosialt miljø og mindre overgangsproblematikk. Samlet pedagogisk kompetanse og andre pedagogiske forhold ved en større barnehage og skole kan gi et bedre kvalitativt barnehage- og opplæringstilbud (tidlig innsats/TPO/spesialbaser) gjennom omdisponering av økonomiske rammer.

Ansatte:

- Mulige negative konsekvenser: Usikkerhet rundt barnehage- og skolestruktur kan påvirke rekruttering. Et nytt miljø kan oppleves utrygt for noen. Reisevei og hverdagslogistikk påvirkes.
- Mulige positive konsekvenser: Et større miljø både faglig og sosialt, større handlingsrom for å drive tilpasset og variert (gjennom omdisponering av økonomiske rammer), forutsigbarhet for søkere til stillinger etter beslutninger om en bærekraftig/langsiktig barnehage- og skolestruktur. Mindre reisetid og reisekostnader for PPT og andre i «laget rundt barnet» som eksempelvis skolehelsetjenesten.

Ledere:

- Mulige negative konsekvenser: Overtallighet og ev. endringer i omfang av personalansvar.
- Mulige positive konsekvenser: Et større lederteam ved den enkelte enhet der faglige oppgaver fordeles på flere. Kan gi større handlingsrom for å oppfylle samfunnsmandatet til både barnehager og skoler.

Foresatte:

- Mulige negative konsekvenser: Noen kan oppleve det utrygt å bytte barnehage eller skole. Reisevei og hverdagslogistikk med lengre avstand til barnehage eller skole.
- Mulige positive konsekvenser: Bli del av ny og større foreldregruppe med flere å spille på. Barnet/eleven får et større sosialt miljø som sosialt nettverk. Oppleve et bedre helhetlig pedagogisk tilbud ved at barnehager og skoler får et større handlingsrom for å drive tilpasset og variert (gjennom omdisponering av økonomiske rammer).

Økonomi:

- Mulige negative konsekvenser: Usikkerhet om økonomiske konsekvenser av salg av ulike formålsbygg.
- Mulige positive konsekvenser: Sektorområdet gis forutsetninger til å ha en mer forutsigbar og bærekraftig økonomi som gir et større handlingsrom for den enkelte barnehage og skole. Det er bedre ressursutnyttelse og gir et mer rettferdig og likeverdig tilbud for elever i kommunen.

Klima/miljø:

- Mulige negative konsekvenser: Økt bruk av skyss kan gi større klima- og miljøbelastninger.
- Mulige positive konsekvenser: Færre og mer effektive bygg med lavere klimaforavtrykk.

Nærmiljø:

- Mulige negative konsekvenser: Redusert lokal identitet og mulig redusert tilgjengelighet til lokaler og utearealer. Boligutvikling kan påvirkes av mindre tilgang til nære kommunale tjenester som barnehage og skole. Mindre aktivitet i lokalmiljøet.
- Mulige positive konsekvenser: Alternativ bruk av lokaler (som nærmiljøet har behov for).

Idrett/lag og frivillighet:

- Mulige negative konsekvenser: Færre tilgjengelige lokaler. Eventuelt færre medlemmer i lag og foreninger.
- Mulige positive konsekvenser: Forsterket identitetsutvikling lokalt og i nærmiljøet med eventuelt nye tilbud. Større bredde i medlemsmassen i lokalmiljøet rundt den/de eventuelt større enhetene.

7 Ulike forslag til organisatoriske og/eller strukturelle endringer¹⁰

1. Legge ned den minste skolen – to grunnskoler i kommunen
2. Legge ned de to minste skolene – en grunnskole 1.-10. trinn i kommunen
3. Legge ned den minste barnehagen – to barnehager i kommunen
4. Den minste skolen og den minste barnehagen blir en avdeling under et nytt Oppvekstsenter i kommunen med tilbud om barnehage og grunnskole 1.-10.trinn;
 - Elever fra 5.-7.trinn flyttes til sentrumskolen og 1.-4.trinn flyttes ikke
 - Barnehage- og skoletilbud opp til 4.trinn lokalt, men alle ansatte er under Oppvekstsenterets administrative ansvar

8 Vurdering av barnets beste

I Barnehageloven er barnets med- og selvbestemmelsesrett regulert i barneloven §§ 31-33: *Barnets beste skal være et grunnleggende hensyn ved alle handlinger som berører og angår barn. Før foreldre eller andre treffer avgjørelse om personlige forhold for barnet, har barnet rett til å få informasjon og mulighet til å bli hørt.*

I Opplæringslova står det i bestemmelse om barn beste i §10-: *Ved handlingar og avgjerder som vedkjem elevar, skal kva som er best for eleven, vere eit grunnleggjande omsyn.*

Elevene har rett, men ikke plikt, til å medvirke i avgjørelser som gjelder eleven selv. Det er ikke nødvendig å hente inn samtykke fra forelder for å snakke med eleven. For å kunne ytre seg fritt er det en forutsetning at elevene får informasjon om situasjonen eller saken, hvilke avgjørelser som skal tas og hvilke konsekvenser dette kan få. Dersom det finnes flere alternative løsninger skal elevene få informasjon om dette. Informasjonen må være tilpasset forutsetningene til elevene (som eksempelvis alder, modenhet, erfaring og kultur – og språkbakgrunn).

Hva innebærer dette for videre arbeid med barnehage- og skolestruktur i Drangedal? I et planarbeid som vurderer endringer i barnehage- og skolestruktur, vil ikke vurdering av barns beste være på individuelt nivå, men på systemnivå. Barnets-beste vurderinger i plansaker innebærer en vurdering, vekting og dokumentasjon.

¹⁰ Vedlegg: Ulike forslag til organisatoriske og/eller strukturelle endringer med et estimat av økonomiske konsekvenser.

Vurdering av barns beste vil være en del av prosessen som kommer i oppfølgingen av dette kunnskapsgrunnlaget:

- Det må settes av tid til barns medvirkning:
 - I en høringsperiode med konkrete forslag til endringer legges det opp til at barn får informasjon (om situasjon, løsningsforslag, konsekvenser), og at det gis anledning til å uttale seg/bli hørt.

9 Oppsummering

Med bakgrunn i politisk bestilling 19.desember 2024 har det vært arbeidet med å samle relevante og objektive data til dette kunnskapsgrunnlaget. Prosess med utarbeidelse har gått i perioden januar 2025 til og med mars 2025¹¹.

Oppsummert viser datagrunnlaget i kunnskapsgrunnlaget:

- Utgiftene til barnehager og skoler i Drangedal kommune er høyere enn i andre sammenlignbare kommuner.
- Barne- og elevtallet i kommunen går ned over tid.
- Gjeldende barnehage- og skolestruktur er ikke kostnadsøkonomisk og bærekraftig.

Prosess videre:

- 03.04.25: Sak i Hovedutvalget for helse, oppvekst og kultur
 - Kunnskapsgrunnlaget presenteres og det foreslås en høringsrunde på ulike organisatoriske og strukturelle forslag under punkt 7 i Kunnskapsgrunnlaget.
- 02.05.25: Eventuell høringsfrist på endringsforslagene (Eksempel på høringsinstanser: Foresatte; SU/FAU, barn, elever/elevråd og eventuelt andre)
- 22.05.25: Sak i Hovedutvalgene, Ungdomsrådet og AMU)
 - Instilling med forslag til endringer og politisk bestilling er svart ut;
 - Sektor har synliggjort og funnet rammekutt. Omstillingsprosesser er påbegynt og/eller planlagt
 - Vedlagt høringsinnspill på ulike organisatoriske og strukturelle forslag under punkt 7 i Kunnskapsgrunnlaget.
- 03.06.25: Sak i Formannskapet
 - Instilling med forslag til endringer
 - Saksutskrifter fra behandling i hovedutvalgene, Ungdomsrådet og AMU

¹¹ Vedlegg om prosess

- 12.06.25: Sak i Kommunestyret
 - Instilling med forslag til endringer
 - Saksutskrifter fra behandling i hovedutvalgene, Ungdomsrådet, AMU og Formannskapet